

Harry Potter és a könyvtár titka: közösségteremtés egy amerikai egyetemen

Mit keres Harry Potter az egyetemi könyvtárban? Amikor szóba került, hogy mire készülünk, nem ért váratlanul a szemöldökráncolás, az épp csak érzékelhető fintorgás vagy sűrű pislogás egyes kollégák részéről. Az esemény után azonban nem vonható kétségbe, hogy a maratoni Harry Potter-felolvasás az egyik leg sikeresebb program, amit a Rutgers Egyetem Chang Természettudományi Könyvtára a Környezettudományi és Biológiai Tudományok Karával közösen valaha szervezett.

Az egésznek a futás az oka. A hagyományosan június első szombatján rendezett terepfutás során, (egy teljesen hóbagolymentes délelőtt), egy barátnőm csatlakozott hozzánk a 35 kilométeres táv utolsó 10 kilométerén. Maria, előrelátó futó-könyvtáros – aki személyes tapasztalatokkal rendelkezik a sportolók testi-lelki állapotával kapcsolatosan – a harmincfokos melegben, felkészülten érkezett. A hátralévő távon *ad nauseam* mesélt története arról szólt, hogyan manipulálta megátalkodott sógornője a teljes huszonkét tagú rokonságot, hogy a legközelebbi családi összejövetelt egy floridai vidámparkban, az Universal Orlando Harry Potter Varázslatos világában töltsék, ahol a látogatók bejárhatják az Abszolút út és Roxmorts utcáit, Roxfort titkos rejtekeit, részt vehetnek programokon, küldhetnek bagolypostát, esetleg felülhetnek egy Hippogriffre. Tíz kilométer hosszú táv, a részletek villámsebhelly nélkül is gyakori szűrő fájdalomokat okoztak fejünkben. Viszont sok mindenről szó esett, sok minden kiderült. Hogy Maria huszonéves gyerekei Harry Potteren nőttek fel, angolul és spanyolul. Hogy az oxfordi diplomás, angol szakos Nick gyerekként az összes könyvet olvasta angolul és franciául. Hogy melyikőnk az, aki egy árva sort sem olvasott az egész Harry Potterből, se angolul, se magyarul.

Books We Read

Korábbi tapasztalataink az egyetemen már utaltak arra, hogy Harry Potter minden korosztályban hihetetlenül népszerű. A múlt félévben a könyvtár használatát ismertető órákon azt a feladatot találtuk ki a diákok szórakoztató módon történő okítására, hogy keressék ki az egyetemi katalógusból a kedvenc könyvüket. Esetleg találjanak egy olyan művet, amit szívesen ajánlanának másoknak is szórakoztató olvasás céljából. Az egyetemi könyvtár ugyanis gazdag úgynevezett *recreational reading*, vagyis szabadidős olvasási gyűjteménnyel is rendelkezik. Alkalmaskak erre a célra az amerikai vagy brit irodalom alkotásai, a különféle világ-irodalmi művek eredeti vagy angol nyelven, sőt, korábbi addiktív biblioterápia gyűjteményünk, az R4R tanúsága¹ szerint önéletrajzok és memoárok is.

A feladat eredményeként a diákok egy miniposzteren mutatták be kedvenc könyvüket. Ehhez több PowerPoint-sablont bocsátottunk rendelkezésükre egy erre a célra összeállított LibGuide-ban². A poszternek a következőket kellett tartalmaznia: APA-stílusú hivatkozás, a könyv elérhetősége (könyvtár, állomány, helyrajzi szám stb.) és egy kép, a forrás pontos megjelölésével. Választható volt egy idézet, vagy a katalógusrekordhoz vezető QR-kód hozzáadása. A mindössze tizenöt percet igénylő feladat kézzelfogható tanulási eredményei mellett, közel kétszáz miniposzter készült a tizenkét csoportban (köztük majdnem húsz Harry Potter), amelyeket a Chang Könyvtárban állítottunk ki a félév végén, egy kisebb-fajta fogadással egybekötött megnyitó után. Ez utóbbi a könyvtárigazgató szorgalmazása és anyagi támogatása révén történt. A feladat a *Könyvek, amiket olvastunk* (*Books We Read*) nevet kapta. Ezt választottuk a következő tanév mottójának is.

The poster is titled "Harry Potter and the sorcerer's stone" in a stylized font. It features two book covers: the left one is the original cover by Arthur A. Levine Books, and the right one is the Scholastic edition. A QR code is positioned between the two covers. Below the covers, there are two text boxes: the left one provides the citation for the Arthur A. Levine Books edition, and the right one provides the citation for the Scholastic edition.

Harry Potter and the sorcerer's stone

Arthur A. Levine Books

Scholastic

Rowling, J. (1998). *Harry Potter and the sorcerer's stone*. New York: Arthur A. Levine Books.

AVAILABLE: Carr, LSM, Alexander Stacks PR6068.O93H37 1998

*Miniposzter: Harry Potter és a bölcsek köve a Chang Könyvtárban
(Készítette: Hajnal Ward Judit)*

Nickkel és Mariával hetente egy-két alkalommal futunk együtt, és Harry Potter gyakran szóba került. Időközben lassan körvonalazódni kezdett előttünk a szeptemberre tervezett, olvasást és a könyvtárat népszerűsítő program, aminek fő eleme a szerda délutáni, rövid történeteket feldolgozó alkalmi olvasókör volt. *Exmemoriam* nélkül sem emlékszünk, hogyan született az ötlet, hogy ennek reklámozásához a kézenfekvő megoldáshoz folyamodjunk: nagy csinnadratta plusz Harry Potter. *Low hanging fruit*, vagyis alacsonyan függő gyümölcs, mondja az angol. Valóban, mint utóbb kiderült, előttünk állt az instant könyvtári reklám, csak a karunkat kellett kinyújtani érte. Meg persze a nyár során behozni az óriási lemaradást Harry Potter terén.

Első lépésként alaposan körbekérdezősködtünk az egyetemen. Nem ért váratlanul, hogy a könyvtár több példánnyal is rendelkezik az összes kötetből minden egyes kampuszán, részben beszerzés, részben ajándékozás révén, és ezek szinte állandóan olvasónál vannak. Az viszont meglepett, hogy mindenkinek rengeteg Harry Potter-élménye van. Vagy a gyerekének olvasta fel az összes könyvet, vagy a barátnője lelkes rajongó. Sorba álltak minden egyes könyv megjelenése napján annak idején. Megvették az összes videót és többször látták az összes filmet. Alig várják gyerekestül, hogy a negyedik illusztrált kötet megjelenjen. Jegyük van a *Harry Potter és az elátkozott gyermek* című Broadway-show-ra. A *Muggle Mayhem*, vagyis a Mugli káosz névre hallgató csoport, az országos *Harry Potter Alliance* egyetemi szervezete minden kedd este találkozik. Az egyetemen kviddics-csapat működik, és jól szerepelnek az országos kviddics-bajnokságban. Egy oktató kizárólag Harry Potter-hangoskönyveket hallgat a kocsiban az egyórás úton a munkába vezetvén. Egy közgazdos prof irodájának falán ott ékeskedik a Pálcák Ura, vagyis Dumbledore varázspálcája. Az egyik dékánhelyettes Harry Potter-pizsamában alszik. Az alkalmi közösségek mellett a tudományágak egész sora élt a lehetőséggel és használta a sorozat népszerűségét, amire példa a számos Harry Potterhez kapcsolódó genetikai, vallástörténeti, irodalmi és kultúratörténeti kurzus az elmúlt évek órái között az egyetemen. A ProQuest disszertációs adatbázisában százharminc Harry Potter-című opusz található (és még 5867, amelyik említi Harry Pottert)³. Úgy tűnt, hogy megtaláltuk azt, ami korra, nemre, etnikai hovatartozásra és alvási szokásokra való tekintet nélkül összeköti a diákságot és az oktatókat: Harry Potter.

Varázslatos tervek, mugli valóság

Mint minden könyvtári rendezvény esetében, az előkészület meglehetősen nagy összevisszasággal járt. Hol van már a világ, amikor valamiféle logika szerint, időrendi sorrendben, esetleg alapos tervezéssel, vagyis ideális körülmények között lehetne bármit is megszervezni? Abban a pillanatban, amikor az eseménynek pénzügyi vonatkozásai keletkeznek (és melyiknek nincs?), azonnal falakba ütközik az ember. Nem feltétlenül az anyagi források hiánya a fő ok. Szinte az

Imperio varázssige kellett ahhoz, hogy az illetékes hajlandó legyen elolvasni az ember e-mailljét, majd időben aláírni a megfelelő engedélyeket, hogy bármire is pénzt költessünk, posztereket nyomtathassunk és kifizethessük a munkabért a megfelelő embereknek. A mugli világ szokásos akadályai.

A tanévkezdés szokásos problémái mellé a nehézségek úgy tornyosultak előttünk, mint leláncolt sárkány a Gringottsban. Sikeresen vettük az akadályokat sötét mágia nélkül is, bár egy nefeleddgömb gyakran elkelt volna. Végül minden elkészült időben, néhány saját gyártmányú, keresetlen bűbáj elmormolásával, mint *Auxilio Socialis* (építve saját kapcsolati tőkénkre), *Servus Dominus* (magad Uram), *Virtus Opus* (a szükségből erényt kovácsolás gyakorlata) és *Tempestivus* (időzítés). A rendezvény helyszínéül szolgáló, másfél éve kiürített könyvtári részt ezidáig nem sikerül kifestetni, jóllehet a modern berendezésre (mint a zajcsökkentő fotelok, kereken guruló, könnyen tologatható asztalok és székek) több tízezer dollárt költött a könyvtár. A közelgő esemény azonban kiváló lehetőséget jelentett arra, hogy a polcok helyét jelző, foltos falfelületeket óriáspozterekkel kitapétázzuk. A poszterek nagy része az előző félév diákmunkáit állította középpontba a *Books We Read* branding alatt. Ezek aztán az állandó dekoráció részévé váltak a közel ötven négyzetméteres beszögellésben, amit ez alkalommal használtunk először rendezvényre. Mint később kiderült, esetenkénti kis bútortologatással remek oktatóhely vált belőle. A poszterek megfelelő háttérként szolgáltak az egyetemen népszerű, de a könyvtárban most először rendezett tudományos ismeretterjesztő program, a *Science Café* számára is.

Science Café a könyvtár átalakított részén, a falon a miniposzterekből készült plakátok
(Fotó: Hajnal Ward Judit)

Roxfort a könyvtárban

A Harry Potter-programot a félévi olvasókör beindítása előtti napra időzítettük, hogy a kettő kölcsönösen reklámozza egymást. A terv szerint 11-től 5-ig olvastuk fel a *Harry Potter és a bölcsék köve* amerikai kiadását. A teljes kötet nyolc óránál hosszabb, így csaltunk egy picit. Amint kilenc óra tájban elkezdtük a rendezkedést, egy erre a célra felállított laptop és hangszóró kombinációjával elindítottuk a hangoskönyv Jim Dale által olvasott változatát.

A hangulatteremtő díszletek közül a belépő vendégeket legelsőként a legolcsóbb fogadta: egy nyíl, ami a *Láthatatlanná tévő köpeny* INGYEN felirat mellett a nagy semmibe mutatott. Ezt követte a roxfordi házakba történő beosztás asztala a négy ház címerével és nassolnivalókban kifejezett jelképeivel díszítve. Itt kapott helyet a beszélő *Tesztek Sívég* és a besorolást segítő origami⁴. A falon stratégiai-lag elhelyezett QR-kódok az online beosztási lehetőségek linkjeit tartalmazták a Pottermore honlap⁵ jóvoltából. Pódium híján a felolvasás helyszínéül szolgáló kisasztal jól látható helyen, átellenben, a bejárattal szemben kapott helyet, mögötte Hedviggel a falon. A nagy fehér bagoly az eseményt reklámozó posztert tartotta szájában.

A beszélő Tesztek Sívég és a kiválasztás asztala (Fotó: Jennifer Simon)

A három fal mentén patkó alakban elhelyezett, Harry Potter-témájú abrosszal borított asztalon különféle kihívások várták a látogatókat. Az első kettőt egész nap diákszervezetek üzemeltették, ami jó reklámot jelentett számukra is. Az egyetemi olvasóklub a könyvekhez kapcsolódó kérdésekkel fogadta az érdeklődőket⁶. A *Harry Potter Alliance* egyetemi szervezete varázslatokat és bűbájokat tanított varázspálcák és seprűk segítségével. Költségkímélő megoldásként a kellékek már vagy a tulajdonunkban voltak segítőkész kollégák és gyermekeik jóvoltából, vagy házilag készültek (például egykori szalonnasütő nyársból és zászlórúdból).

A nemzetközi osztállyal közösen összeállított poszter a kötet idegen nyelvű borítóit kínálta kihívásként: vajon hány nyelv ismerhető fel a cím alapján? A könyvtár asztalánál a feladat természetesen a felolvasott könyv APA-stílusú hivatkozásának elkészítése volt.

A középén összetolt, fekete alapon piros Rutgers Egyetemi Könyvtár feliratos asztelertítővel fedett öt asztalon kiállítottuk a könyvtár állományában megtalálható összes Harry Potter-kötetet borítóstul. A kormos foltozott üstből kicsapó piros lángok őrizték a szénfekete sárkánytojást (szomszédok által kiselejtezett, feketére festett udvari díszek, gyűrött csomagolópapírral). Itt kaptak helyet az egész nap folyó kézügyességi tevékenységek. A szortírozó origami elkészítéséhez instrukciók álltak rendelkezésre. A kifestőkhöz levéltárosunk direkt erre az alkalomra gyűjtött egy sor mágiához kapcsolódó, színezhető rajzot az egyetemi archívumból. Ezek később az országos *Color our collections (Fessük ki a gyűjteményeinket)* mozgalom részévé válnak⁷. Egész nap folyt a jelvénykészítés a képzőművész-könyvtáros és a levéltáros irányításával, és akadtak vállalkozó szellemű diákok is, akik helyben megtanulták a folyamatot. A két kolléganő a megelőző héten számos mintával állt elő, részben a témához illő, ingyen letölthető képecskék, részben pedig saját dizájn formájában. A prototípusok jól szolgálták az esemény reklámozását is.

A patkó két végén egy-egy saját gyártmányú óriásposzter fogadta a szelfizni vágyókat. A felolvasás háttéréül szolgáló kétszer három méteres téglafal a 9 és $\frac{3}{4}$ vágányhoz vezető utat jelképezte. A másik, hosszában nyomtatott, három és fél méter magas poszter elé bárki odaállhatott, aki szíve vágyát szeretne volna meg-

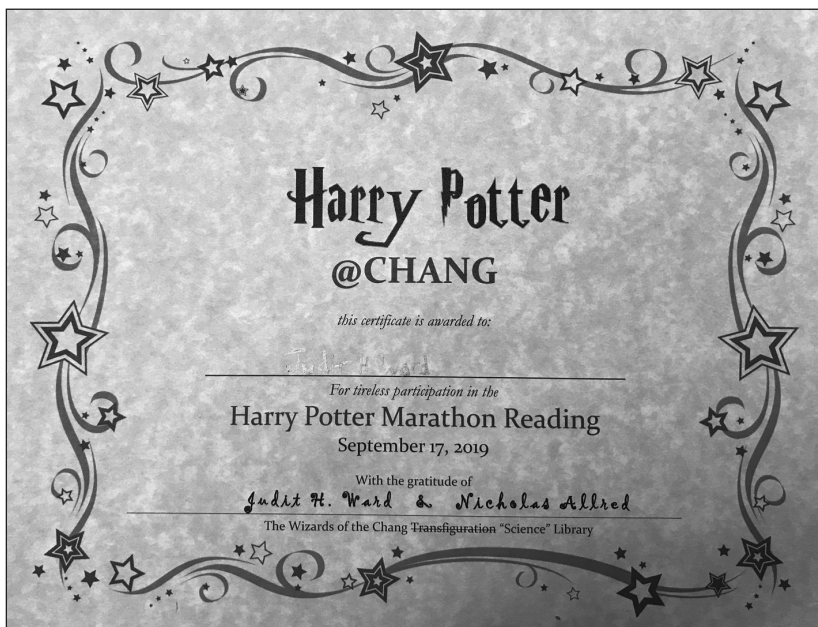

Szelfiző könyvtáros (Fotó: Megan Lotts)

tudni Edevis tükréből. Aki csalódott a tükörképben, azonnal vigasztalást nyert, mert ide tettük a csipegetni valók nagy részét egy piros könyvkocsin tálalva, felidézve a ROXFORT EXPRESS kínálatát.

Az események és tevékenységek között az állandóságot a pontban 11-kor kezdett élő felolvasás jelentette. Negyedórás turnusokban harminc-egynéhány oktató és diák váltotta egymást különböző színvonalú produkciókkal, köztük a dékán, dékánhelyettesek és programigazgatók. A legtöbb résztvevő örömmel szállt be a szerepjátékba, és élt a beöltözés lehetőségével a helyben rendelkezésükre bocsátott talár és süveg viselésével. De olyanok is voltak, akik saját Harry Potter-öltözetükben érkeztek. A pálmát a levéltárosunk által viselt póló vitte el „*Ha kétségeid támadnak, mindig a könyvtárba menj*” felirattal. Nagy kár, hogy másik kedvencünket, az informatikus kolléga Hermione Granger-zokniját kevesen láthatták.

A piros taláros, varázslósüveges Nick gondoskodott arról, hogy a felolvasás zavartalanul történjen. Feladatát mint egy láthatatlan szellem vagy szorgalmas házimano, nagyon rugalmasan végezte. Ha az előre regisztrált felolvasó késett, átvette az olvasást a szomszéd halni készülőtől. Amikor egy fejezet végére ért a felolvasó, és került újabb jelentkező, akkor szerepet cseréltek. A részvételért minden felolvasó egy előre gyártott oklevelet kapott, csak a nevet kellett beleírunk, stílszerűen lúdtollal és aranytintával (a helyi Czikornyai és Patzában épp kifogyott a színjátós). Nekünk, a szervezőknek alig jutott pár oldal, mert szinte mindenki részt akart venni a felolvasásban.

*Díszoklevél a maratoni Harry Potter-felolvasás résztvevői számára
(Fotó: Hajnal Ward Judit)*

Harry Potter az egyetemi közösségi médiában

Az előkészületek során nem maradhatott ki az esemény reklámozása a közösségi médiában sem. Jól tudjuk a játékszabályt, ha tartalmat kínálunk, bárki szívesen újraposztolja. Az anyag egy része még a felkészülés fázisában, kísérletezgetéseink során keletkezett. A Titanic-vacsorák tapasztalataink felbátorodva Harry Potter-finomságokkal próbálkoztunk. Az édességek közül tökök derelye híján Harry Potter kedvencét, a melaszos tortát (*treacle tart*) készítettük el. A Bagoly Berti-féle Mindenízű Drazsé sima *jelly beans* változata nem szolgált meglepetésekkel, sem fülzsír-, sem pacal-, sem hányásízű nem volt köztük, bár az ételfesték könnyen kiütéseket okozhat az arra érzékenyek számára, mint amilyen Judit is. A Hagrid-féle úgynevezett *rock cake* (amit kavicssütinek nevezhetnénk) paleo változata jobban sikerült, mint a közönséges: azzal simán agyon lehetett volna ütni egy koboldot. A csótányraj (*cockroach clusters*) elkészítése bizonyult a legegyszerűbbnek némi megolvasztott csoki és durvára darált dió segítségével, amire viszont Nick allergiás.

Az esemény szempontjából végül is mindegy volt, hiszen az egyetemen ételt kizárólag az engedélyezett beszállítóktól lehet rendelni és felszolgálni különféle okok miatt (lásd allergia, pereskedés stb). Így csak a szolgálati helyiségben fogyasztottuk el a házilag készített, de a közösségi médiában reklámfogásként használt finomságokat az aznapi ebédünket képező Mrs. Weasley-féle szendvicscel egyetemben. Ez egyébként az eredetiben *corned beef* szendvics, ami hajszálvékonyra szeletelt, sózott és pácolt marhaszegyből készül (leginkább a húsvéti sonkára emlékeztet a fordításban szereplő konzerv helyett). Megjegyzendő, hogy a fordítás megoldhatatlan nehézségei egy külön cikket érdemelnének.

Kivétel volt a vajsör! Ennek ugyanis sikerült egy olyan változatát kikísérletezni, amihez csupa boltban vásárolható hozzávaló szükséges, és nem is kellett a Florean Fortescue Fagyalatszalomból rendelni. Kísérleteink azt jelezték, hogy a vajsör titka a sorrendben és az adagolásban rejlik. A pohár alján elhelyezkedő egy gömb sima vaníliafagyira pár csepp tejkarameyllkrémet (*Butterscotch*) csorgatunk. Erre öntjük a vanília ízű, úgynevezett *cream soda* üdítőt (mi Dr. Brownt használtunk, de biztos más is jó) addig, amíg a hab a pohár karimáját el nem éri. Erre jön egy diónyi tejszínhab, majd ismét néhány csepp karamellkrém. A büntudatunkat, miszerint az eldobható műanyag pohárral és kanállal szennyezzük a környezetet pont a Környezettudományi Karon, némiképp sikerült csökkenteni: a repetázók ugyanabba a pohárba kapták a másodikat! Természetesen kizárólag alkoholmentes, gyerekvajsört szolgáltunk fel a nap folyamán, de ez nem zárta ki előzetes kísérleteinkből a felnőtt változatokat.

A nagy kérdés végig ott lebegett előttünk. Melyik közösségi média legyen a főszó? A sokféle generáció más és más alkalmazásokat kedvel. Kinek az *Instachat*, kinek a *Snapbook*? Ki tudja ezeket követni? A könyvek itt cserben hagytak, hiszen Roxfortban a hagyományos technikai megoldások nem működnek. A Harry Pot-

tert megszemélyesítő Daniel Radcliffe köztudomásúan távol marad a közösségi médiától. Végül a Facebook lett a közös nevező. Ezt használja a legtöbb egyetemi csoport, szervezet, tanszék és a könyvtár is, egyebek mellett. A művészeti könyvtárosunk által tervezett, saját oldalára feltett jelvények képei jól megfértek a levéltáros által a gyűjteményből válogatott, kifestőként funkcionáló rajzokkal és Judit konyhaművészetének eredményeivel. A diákcsoportok, a könyvtári és a kari PR-osok szívesen reklámozták az eseményt saját Facebook-oldalukon a fentiek alapján általunk készített beharangozókkal.

Kellékek a Harry Potter-felolvasáshoz (Fotó: Hajnal Ward Judit)

A nap során a szervezőknek bizony nem sok idejük volt a fényképezkedésre, de mégis rengeteg felvétel készült, természetesen az egyetemi szabályoknak megfelelően a személyiségi jogokat betartva. Ez nemcsak akkor fontos, amikor az ember komoly professzorokat fotóz mulatságos varázssüvegben. Az egyetemi PR-csoport már 11-kor megjelent, fényképezett, interjúkat készített, és egy órán belül lelkes invitálást posztolt Instagram-sztoriként⁸, amelyben *Félig PhD Nick* teljes díszbe öltözve vezeti körbe a látogatót az eseményen. Nem sokkal később, kora délután, még javában folyt a felolvasás, amikor a kari Facebook-oldalon képriport jelent meg „*Roxfort a Chang Könyvtárban*” címmel⁹. A színpompás kavalkádót és a felolvasó dékánt és oktatókat megörökítő képsor ízelítőt nyújtott az eseményekből, folytatván a tőlünk kapott anyagból általuk készített beharangozó

rövid videóklipet sorát. Később a könyvtári blogban pedig összefüggésben is bemutathattuk az eseményt¹⁰

Invito Sapientiam, avagy Harry Potter nyomában

Az antiklimaktikus, pakoló bűbáj nélküli takarítás után nem maradhat el a reflektáló értékelés és a tanulságok levonása. Azt eddig is tudtuk, hogy az ember meglehetősen furcsa helyzetekben képes dolgozni, gondolkodni, feladatokra felkészülni. A legtöbb produktív tervező beszélgetés futás közben zajlott. Judit a Harry Potter-könyveket kutyasétáltatás és futás közben abszolválta, hangoskönyv formájában. Ez utóbbi mint műfaj apró felfedezésekkel járt: a LibriVox és Internet Archive, a hangoskönyvek két, szinte kimeríthetetlen, ingyenes forrása a YouTube mellett, ahol sok nem angol nyelvű fordítás hallgatható. Érdekes műfajokra is bukkantunk, mint a teljes könyv felolvasása fejezetenként, miközben a tinédzserkortól messze járó felolvasók mellé- és belebeszélnek, mások saját véleményükkel és különféle Harry Potterrel kapcsolatos teóriákkal podcast formájában szórakoztatnak, esetleg a szereplők élettörténetét mesélik a könyvek és J. K. Rowling által adott interjúk alapján. Ízlése válogatja.

Maga a nap több meglepetéssel szolgált. Az ott tanuló diákok egyáltalán nem találták zavarónak az egész napos programot az egy légtérű, általában csendes könyvtárban, ahol nem szoktunk Madam Cvikkerként tollseprűvel körbejárni.

Jelvénykészítés és kifestés a kreatív asztalon (Fotó: Megan Lotts)

A folyamatosan zajló tevékenységek, a jövés-menés, zacskócsörgés és vajsör-készítés állandó háttérzajában egyik-másik oktató igencsak szerette hangosabban visszahallani a saját hangját. Ez azt eredményezte, hogy többen odajöttek érdeklődni, hogy mi folyik itt a vajsörön kívül. A leggyakoribb kérdés a beugróra vonatkozott. Azt igazán nem gondoltuk, hogy valakinek is megfordul a fejében, hogy a borsos tandíjából fenntartott könyvtárban fizetnie kell egy nyilvános programért. Legközelebb a *gratis* láthatatlanná tévő köpeny mellé azt is ki fogjuk írni, hogy az esemény ingyenes.

De a hangerő nem az egyetlen figyelemfelkeltő eszköz volt, példa erre a tizenkettedik fejezet vége, amikor Harry Edevis tükrében először pillantja meg a családját. A halkszavú felolvasó maga is megdöbben, amikor annál a résznél, amikor Harry az mondja, hogy *Anya? Apa?*, a teremben olyan néma csend támadt, mint amikor Harry Potter először lépett be a Foltozott Üstbe.

Az egyik dékánbelyettes teljes díszben Harry Pottert olvas (Fotó: Jennifer Simon)

A másik élményt a felolvasás mint előadói műfaj jelentette. A hanglejtés, hangsúlyozás és a hangerővel történő játszadozás óriási különbségeket mutatott a közönség figyelmének lekötése terén. Másrészt, mivel a történetet mindenki ismer- te, a Harry Potter-felolvasás a totális Ottlik-élményt eredményezte:

„... tulajdonképpen a kedvenc könyveinket olvassuk állandóan, újra meg újra. Mindig valami újat talál bennük az ember, s éppen a mese, a cselekmény az, amely ilyenkor lehullik a műről, mert az ember már nem várja izgatottan, hogy mi fog történni. S a mese helyett érvényesül a sokkal döntőbb, ami sohasem témája vagy tárgya a regénynek – de maga a mű.”¹¹

Az oktatók többsége remek felolvasónak bizonyult, némelyik már-már az azonnal rögzíthető hangoskönyv színvonalán. Érzékelhető volt, kinek van gyakorlata a hangos olvasásban, akár órán, vagy a gyerekek otthon. A diákok közül a könyvklubban gyakorlatot szerzett, magabiztos felolvasók produkciója bizonyult a legélvezetesebbnek. Kétségtelen, hogy az sms és chat világában ez a generáció elszokott az élőbeszédtől, nemhogy a saját hangjának visszahallásától. Jóle- sett nézni, ahogy az egyetemisták bátorították egymást, és biztatták a felolvasásra azokat is, akik addig még nem vettek részt ilyesmiben.

Olvasásnépszerűsítő programunknak van egy gyakorlatias szempontja, ami nemcsak reklámfogásként használható, hanem az egyetem tapasztalati vagy experienciális tanulás modelljével is összhangban áll. A plakátjainkon és a hon- lapon felhívjuk a figyelmet a tipikus állásinterjú-kérdésre: Mit olvasott utoljára? Egy kötelező olvasmány megnevezése nem a legjobb színben tünteti fel a pályá- zót. Azt javasoljuk, hogy legyen egy könyv a tarsolyban, amiről három intelligens mondatot képes kinyögni a legnagyobb izgalom közepette is. Egy másik lehetősé- g is rejlik a felolvasásban: egy ilyesfajta alkalom, vagyis egy bizonyítottan sike- res szöveg felolvasása hasonló érdeklődésűek körében önbizalmat adhat a Neville Longbottom-típusúaknak, akik nem szívesen vállalnak közszereplést vagy előre izzad a tenyerük, ha meg kell szólalni a tanórán.

A felolvasás rengeteg további kiaknázzható lehetőséget rejthet. Az angol iradalmat oktató Nick számára nem okozott gondot a szereplők kiejtésével ját- szadozni olvasás közben: mint a skót Minerva McGalagony, az ír Dumbledore és Shamus Finnigan vagy épp az erős akcentussal beszélő Hagrid. A teljes sorozat ismeretében a felolvasás akár előre is vetíthet későbbi fejleményeket, titokzatossá téve szereplőket, mint például az ellentmondásos Piton professzor, aki soha nem emeli fel a hangját. A filmek szereposztása jól jelzi, hogyan lehet egy szerep- lőt egyből megkedveltetni, mint a három főszereplőt, vagy ellenszenvessé tenni, mint a Malfoy-családot, sőt, a nézőt egy teljes sorozaton keresztül bizonytalan- ságban tartani, ahogyan Alan Rickman zseniális Piton-alakítása tette.

Az ingyenesen hozzáférhető hangoskönyvek angol és amerikai változata nyelvtanulók és nyelvgyakorlók kimeríthetetlen kincsháza. Az újraolvasás él- ményét fokozza, ha a magyar nyelven olvasott műveket eredetiben is elolvassuk,

sőt, meghallgatjuk. A Kern András-féle (néhol leszedhető ajtajú NDK-turmix-gépre emlékeztető) első két kötet felejthetetlen élménye után érdemes meghallgatni akár Stephen Fry méltóságteljes brit angol nyelvű változatát, akár a Jim Dale által amerikai angol változatban felolvasott Harry Pottert, vagy valamelyik gyorsan pergő spanyol vagy könnyebben követhető olasz hangoskönyvet. Harry Potter szinte bármilyen nyelven elérhető.

Végezetül nem maradhat el a negatív tapasztalatok feldolgozása sem. Az ígéretek és azok be nem tartása, az elkötelezettség és segítőkészség fogalmainak eltérő értelmezése nem szokatlan, nem meglepő, és közvetlenül a munkához való hozzáállás címszó alatt listázható (mármint, hogy úgy kell hozzáállni, hogy más is odaférhessen). A diákszervezetek professzionális működése örömmel töltött el bennünket, leszámítva a kviddics csapatot, akik a kezdeti lelkesedés után inkább a kviddiccsel kapcsolatos első Harry Potter-élményre emlékeztettek. Amikor Madam Malkin Talárszabászatában először kapunk ízelítőt a kviddicsjátékosokról Draco Malfoy személyében, könnyen úgy vélhetjük, hogy a kviddics a beképzelt sznobok sportja, nem pedig a varázslók focija. Az egyetemi csapat (nevükkel már a plakátokon) azzal az indokkal lépett vissza a bemutatótól, hogy sportklub révén el kívánják magukat határolni Harry Pottertől és a könyvektől. *No comment.* Ez önkéntelenül is a Harry Potterrel kapcsolatos fanyalgó kritikákat és véleményeket juttatta eszünkbe gyakran olyan szerzők tollából, akik bevallottan nem olvasták egyik könyvet sem. Továbbá McGalagony professzort, aki a legelső kötet legelső fejezetében megjósolja, hogy Harry Potter nevét minden gyerek ismerni fogja:

„Ő híres lesz, sőt: élő legenda! [...] Könyveket írnak majd róla, és a mi világunkban minden gyerek ismerni fogja a nevét.”¹²

Ismeretes, hogy a több mint 80 nyelven kiadott Harry Potter-sorozat a könyvkiadás egyik csodája, amit a népszerűsége, elnyert díjai, a bevétel és sok egyéb jelez. A popsztárként ünnevelt író, J. K. Rowling nemcsak a gyerekekhez szól, hanem bizonyítja, hogy igenis lehetséges újabb olvasói rétegeket bevonni, felnőtteket és olyan gyerekeket is, akik addig nem olvastak. Nem gondoljuk, hogy a Harry Potter-könyvek épp a könyvtáros védelmére szorulnának. Aki Andersen- és Grimm-meséken, vagy Vackoron és Dömdödömön nőtt fel, akinek a polcán ott lapul *A sün, akit meg lehetett simogatni*, az megérti, hogy a szöveg a fontos. Az pedig tisztességesen meg van írva angolul. A magyar fordítás pedig egyszerűen zseniális, holott a fordító nem ismerhette a történetet előre.

Harry Potter varázsa észérvekkel nehezen magyarázható. Ami magát a programot illeti, mindannyian remekül éreztük magunkat egész nap. Sőt, előtte és utána is. Hogy máshol is sikeresen meg lehet-e valósítani egy hasonló eseményt, azt még Trelawney professzor sem tudná megjósolni. Tapasztalataink megosztását inkább inspiráló jellegűnek szánjuk. A program elérte célját: a diákok által egykor javasolt oktató, szórakoztató és versenyszerű elemek¹³ békésen megfértek egymás mellett. Hogy megérté-e a nagy felhajtás? Hamarosan kiderül. A hatás nem-

csak a szerdai olvasókör és a honlap látogatottságával mérhető, hanem informális csatornákon keresztül is. Sokan panaszkodtak, hogy lemaradtak az eseményről, köztük a saját kollégáink is, akiket szigorú főnökük nem engedett el erre a látszólag komolytalan eseményre. Többen kérdezősködtek a folytatásról, és hogy ugye jöhetnek felolvasni a *Harry Potter és a titkok kamrája* című művet.

Már tervezzük a folytatást. A kolléganő nyolc éves kislány biztosított arról, hogy a seprűt és a kerek Harry Potter-szemüveget, amit az első felolvasáshoz kölcsönzött, továbbra is használhatjuk. A kissrác cserébe egy halom jelvényt kapott tőlünk, és kedvenc szereplője, Ron Weasley állatát, egy plüss Makeszt, amit azóta is magával hurcol mindenhova. A második kötetnél tart, és nem is sejtjük... Tíz év múlva remélhetőleg ő is ott fog várni a sorára a felolvasók között.

Közösségteremtés térben és időben, ezt a címet is adhattuk volna, de a Harry Potterre jobban felfigyel mindenki. Harry Potter és a könyvtár. A könyvtár, ami nem megoszt, hanem összeköt. Harry Potter olyan, mint a könyvtár, mindenki azt olvas benne, amit akar. Vagy ha nem akar, nem olvas. Érdemes? Ki tudja? Egy biztos, lesz mit mesélni az unokának, mert Harry Potter örökre velünk marad.

Jegyzetek

1. Hajnal Ward Judit – Bejarano, William: *Gyógyító olvasás az Amerikai Könyvtár Szövetség támogatásával*. = Orvosi Könyvtárak, 13. évf. 2016. 3. sz. 37–41. p. <http://epa.oszk.hu/03100/03173/00031/pdf/> (2019.12.10.)
2. <https://libguides.rutgers.edu/SEBSAcademic> (2019.12.10.)
3. ProQuest Dissertations & Theses Global, lekérdezés 2019. szeptember 30.
4. <https://www.getawaytoday.com/travel-blog/harry-potter-origami-sorting-hat-free-printable> (2019.12.10.)
5. <https://www.wizardingworld.com> (2019.12.10.)
6. <https://hobbylark.com/party-games/180-Printable-Trivia-Questions-for-Harry-Potter-and-the-Sorcerers-Stone> (2019.12.10.)
7. <http://library.nyam.org/colorourcollections/> (2019.12.10.)
8. <https://www.instagram.com/stories/highlights/17890537609398310/> (2019.12.10.)
9. <https://tinycc./i59tdz> (2019.12.10.)
10. Agenda, a Rutgers Egyetemi Könyvtár blogja, <https://blogs.libraries.rutgers.edu/agenda/> (2019.12.10.)
11. Otdlik Géza: *Hosszú beszélgetés Hornyik Miklóssal*. In: Próza. Budapest, Magvető, 1980. 276–277. p. <https://mek.oszk.hu/01000/01003/01003.htm> (2019.12.10.)
12. Rowling J. K.: *Harry Potter és a bölsegek köve*. Budapest, Animus, 1999. 18. p.
13. Hajnal Ward Judit: *Könyvtártervezés közösen: esettanulmány a tengerentúlról* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 28. évf. 2019. 1. sz. 3–19. p. <https://epa.oszk.hu/01300/01367/00311/pdf/> (2019.12.10.)